

Förord

Den årgång av årsboken *Svenskt Gudstjänstliv* som här presenteras är ägnad åt olika perspektiv på söndagsmässan. Ämnet ligger i tiden, inte minst därför att framför allt Svenska kyrkan genomgår en utveckling som syns innebära en fördjupning av den liturgiska förnyelse som länge pågått och som fick påtagliga uttryck i *Kyrkohandboken* 1986. Om tidigare man kunnat se en tydligare fokusering av de liturgiska formerna som autentiska uttryck för den kristna tron, ställs nu frågorna om sakramentsteologin och sakramentsteologins relation till pastoralteologin och pastoralen. Det betyder naturligtvis inte en abrupt utveckling från liturgiska till sakramentsteologiska frågor, men tonvikten tycks ligga lite annorlunda.

I årsboken tas sakramentsteologin främst upp av *Ragnar Holte* i uppsatsen *Tackoffer, kommunion, solidaritet - om olika nattvardsmotiv*. Det är uppenbart att den reduktion av nattvardsmotiv som inleddes under senmedeltiden och med kraft genomfördes efter reformationen var drivkraften till den fortgående liturgiska reduktion som i Svenska kyrkan nådde sin kulmen med 1811 års handbok. Holte ger en inblick i en del av de motiv som återupptäckts i framför allt västerländsk kristenhet.

Vad gäller den historiska utvecklingen skulle årsboken, för klarhetens skull, behövt två avsnitt som nu fattas. Det gäller en översikt över hur reformatorernas kritik mot nattvardspraxis gestaltade sig mot bakgrund av de senare årens nyupptäckter inom medeltidsforskningen. Det gäller också frågan hur det kom sig att söndagsmässan i Sverige ersattes av en predikogudstjänst med mässans liturgi som stomme. I båda fallen skulle krävas ganska mycket studier, och vi på redaktionen hade också tillfrågat författare för dessa båda avsnitt. Studierna kom emellertid inte att genomföras. Äldre litteratur som behandlar den efterreformatoriska reduktionen från högmässa till högpredikan finns att tillgå. Denna litteratur är dock sådan att den behandlar avgränsade tider eller en viss tradition (Stockholms).

Vad som däremot finns med i boken är en uppsats om mässans återkomst i Svenska kyrkan. *Per Eckerdal* tar i uppsatsen *Om den söndagliga mässan i Svenska kyrkan* sin utgångspunkt i framför allt ett sociologiskt material. Det får sedan tjäna som bas för historiska och pastoralteologiska reflexioner.

Sverker Jullander presenterar en uppsats, *Sub Communione - perspektiv på kommunionsmusiken*, som med utgångspunkt från en begränsad kyrko-

musikalisk del av mässan ger en historisk översikt med pastoralteologiska och musikaliska implikationer.

En omfattande framställning av söndagsmässan svarar så *Martin Lind* för i uppsatsen *Söndagens mässa ur pastoralteologiskt perspektiv*. Hans arbete fungerar delvis som en sammanfattning av den historiska och teologiska utvecklingen men framför allt ger han, som framgår av uppsatsens titel, grundläggande pastoralteologiska perspektiv.

Uppsatsdelen av årsboken *Svenskt Gudstjänstliv 1994* avslutas med ekumeniska utblickar presenterade av *Sven-Erik Brodd*. Han behandlar de i olika ekumeniska dokument återkommande kraven på söndaglig mässa i *Söndaglig mässa. Några internationella ekumeniska utblickar*.

Därmed överlämnas också denna årsbok till läsarna.

Sven-Erik Brodd